

Αδρίας

Την ίδια μέρα εκάλεσε τον πατέρα μου ο Πρόξενος, να ετοιμάσουμε τον «Ταξιάρχη», διότι την επομένη θα παραλαβαίναμε τους ίδιους δύο Βρετανούς αξιωματικούς, να τους μεταφέρουμε στο Κιουμουσλού.¹¹⁵ Το Κιουμουσλού ήτο ένα φυσικό λιμανάκι, που ευρίσκεται 25 χιλιόμετρα βορειοδυτικά από το Μπουντρούμ,¹¹⁶ την αρχαία Αλικαρνασσό, και απέναντί του δυτικά, σε απόσταση 14 μίλια, ευρίσκεται η Λέρος.

Ετοιμάσαμε τον «Ταξιάρχη» και αναχωρήσαμε αμέσως. Το πλήρωμα ήμασταν, ο πατέρας μου καπετάνιος, εγώ οπτήρ, ο Γιάννης Κατσουλάκης μηχανικός και ο Κώστας Κατσουλάκης ναύτης, δηλαδή ήμασταν σύνολον 4 άτομα. Στον «Ταξιάρχη» είχαν βάλει τώρα καινούρια μηχανή, μία αγγλέζικη «Sefler» 24 HP, και έτσι τώρα τρέχαμε 8 μίλια την ώρα.¹¹⁷

Όταν εφθάσαμε στο Κιουμουσλού ήτο απόγευμα. Εκεί μας περίμενε ο Μυριστής, ο οποίος είχε μετατεθεί προσωρινά στο Μπουντρούμ, και παρέλαβε τους αξιωματικούς και τους πήγε στο Μπουντρούμ. Όμως, μέσα σ' αυτό το λιμανάκι, στο Κιουμουσλού, υπήρχε προσαραγμένο με την πλώρη καθισμένη έξω, το αντιτορπιλικό μας «Αδρίας»!

Τι εξητούσε εδώ ο «Αδρίας»; Αυτό βέβαια δεν ήτο δική μας δουλειά, εγώ όμως είχα την περιέργεια και επήρα το βαρκακι και επήγα κοντά στο πολεμικό. Μου είπαν να μην πλησιάσω, αλλά εγώ τους ανέφερα ότι ήμουν Έλληνας.

Την ίδια στιγμή άκουσα κάποιον να με φωνάζει, «Γιώργο, τι γίνεται!» Γυρίζω να ιδώ, και βλέπω τον Γιώργο τον Τασσά, πολύ καλό φίλο

115. Ο όρμος του Κιουμουσλού ή Γκιουμουσλούκ, τουρκικά Gümüşlük (Αργυρό), είναι ακριβώς απέναντι από τα Ίμια. Εκεί, δίπλα στα ερείπια της αρχαίας δωρικής αποικίας της Μύνδου, υπάρχει σήμερα ένα μικρό ψαροχώρι με ήπια τουριστική ανάπτυξη.

116. Το Μπουντρούμ, η αρχαία Αλικαρνασσός, τουρκικά Bodrum από το μεσαιωνικό Petronium, είναι λιμάνι απέναντι από την Κω. Προ του 1922 είχε 11.000 κατοίκους, εκ των οποίων 6.000 ήταν Έλληνες.

117. Πρόκειται μάλλον για μηχανή του είδους που αρχικά είχε χρησιμοποιηθεί σε άρματα μάχης τύπου «Matilda», που τώρα πια είχαν αποσυρθεί. Οι πετρελαιομηχανές αυτές, που τοποθετήθηκαν ευρέως σε καΐκια στο Αιγαίο και στη γύρω περιοχή από τους Βρετανούς, έφθαναν πράγματι τα 8 μίλια την ώρα στις 1.100 στροφές, και ήταν σχετικά αθόρυβες.

μου, που είχαμε ζήσει 6 μήνες μαζί στον Τσεσμέ. Μετά έφυγεν αυτός και πήγε στην Μέση Ανατολή, και εκατετάγη στο Πολεμικό Ναυτικό. Τον συνάντησα λοιπόν εκεί, στο Κιουμουσλού, μέσα στον «Αδρία!»

Κατόπιν τούτου, μου επέτρεψαν και ανέβηκα από την ανεμόσκαλα του πλοίου, και τότε αντελήφθηκα τι είχε συμβεί: Το πλοίο ήτο χτυπημένο! Έλειπε μεγάλο τμήμα της πλώρης, που όπως υπολόγισα πρέπει να ήτο τουλάχιστο 30 μέτρα, και έλειπαν περίπου τα 10. Ήτο σαν να τα έκοψε κανείς με πριόνι! Όλο το μήκος του πλοίου, που πρέπει να ήτο περίπου 70 μέτρα, τώρα είχε μείνει σχεδόν 60. Αμέσως εκατάλαβα: Είχε προσκρούσει σε νάρκη, και είχε αφαιρεθεί αρκετό από το πρωραίο τμήμα.

Όταν ανέβηκα στο πλοίο με πήρε ο Τασσάς, που ήτο μέσα ως ναύκληρος, και καθίσαμε σε μία μικρή καμπίνα. Συζητώντας μου είπε, «Είδες χάλια που επάθαμε;» Πράγματι, ήτο θαύμα που το πλοίο δεν εβούλιαξε. Ήτο μία από τις πολύ σπάνιες περιπτώσεις, ποτέ άλλοτε πλοίο που προσέκρουσε σε νάρκη δεν απέφυγε να καταποντιστεί.

Τι είχε συμβεί λοιπόν; Ως εκ θαύματος, με την σύγκρουση της νάρκης δεν εθραύσθη το πρωραίο στεγανό, και συγκρατήθηκε στην φρακτή συγκρούσεως,¹¹⁸ έτσι ονομάζεται. Όμως με την ανατίναξη της πρώρης εσκοτώθηκαν 18 άνδρες, όσα παιδιά δηλαδή εκοιμούντο εκεί...

Να πούμε εδώ ότι τα καταλύματα του πληρώματος ενός αντιτορπιλικού είναι σε διάφορα μέρη του σκάφους.

Ο φίλος μου ο Γιώργος μού είπε το ιστορικό.¹¹⁹ Ήτο η 3η ημέρα που ευρίσκοντο εκεί. Πριν λοιπόν από 3 ημέρες, που πάντα επερίπολούσαν νύκτα και συνοδεία με άλλο αντιτορπιλικό, βρετανικό, ευρίσκοντο στο στενό μεταξύ Κως και Καλύμνου.

«Εγώ», μου λέει ο φίλος μου, «εκείνη την ώρα ήμουν βάρδια. Ευρισκόμουν στο μεσαίο κατάστρωμα και εβημάτιζα, και σε μισή ώρα θα με αντικαθιστούσαν. Κατόπι θα επήγαινα και εγώ στην

118. Η φρακτή είναι μεταλλικό χώρισμα στο εσωτερικό ενός πλοίου, χρήσιμο για την αύξηση της αντοχής, αλλά και τη στεγανή υποδιαίρεσή του. Φρακτές συγκρούσεως υπάρχουν στην πλώρη και στην πρύμνη.

119. Το αντιτορπιλικό «Αδρία», με κυβερνήτη τον αντιπλοίαρχο Ιωάννη Τούμπα, το βράδυ της 22/10/1943 και ενώ επέστρεφε από επιχείρηση αντιπερισπασμού στα ανατολικά της Καλύμνου, προσέκρουσε σε νάρκη, με αποτέλεσμα να αποκοπεί η πλώρη του, να φονευθούν 18 μέλη του πληρώματος και να τραυματιστούν επί πλέον 30, ενώ υπήρξαν και 3 αγνοούμενοι. Στην περιοχή είχε τοποθετηθεί φράγμα ναρκών στις 15/10 από την γερμανική ναρκοθέτιδα «Drache» («Δράκος»).

Το αντιτορπιλικό «Αδρίας», με αποκομμένη την πλώρη, προσαραγμένο στο Γκιουμουσλούκ.

πρώρη, γιατί εκεί ήτο η κλίνη μου. Εάν γινόνταν μετά από μία ώρα, τότε θα ευρισκόμουν και εγώ μαζί με τους μακαρίτες!

Ξαφνικά λοιπόν, άκουσαν ένα τρομακτικό θόρυβο στην πλώρη. Αμέσως εκατάλαβα: Είχαμε προσκρούσει σε νάρκη!

Το ευτύχημα για μας, αν μπορεί κανείς να το πει ευτύχημα, είναι που η νάρκη εξερράγη με την πρόσκρουση αμέσως. Έτσι, όπως βλέπεις, ανατινάχθη μεγάλο τμήμα της πλώρης, αλλά έμεινε ανέπαφη η πρωραία φρακτή. Έτσι, το πλοίο δεν εβυθίσθη.

Μετά από 10 λεπτά περίπου, και ενώ ακριβώς δεν ξέραμε τι συνέβαινε, ακούσαμε πλησίον μας δεύτερη φοβερή έκρηξη: Ήτο στο βρετανικό αντιτορπιλικό που έσπευδε να έρθει προς βοήθειά μας, και προσέκρουσε κι αυτό σε νάρκη! Το τρομερό για το βρετανικό πλοίο ήτο που η νάρκη εξερράγη σχεδόν στην μέση του, και έτσι μέσα σε 15 λεπτά εβυθίσθη.¹²⁰

120. Ήταν το αντιτορπιλικό «HMS Hurworth» («L28») με κυβερνήτη τον πλοίαρχο Royston Wright, που κόπηκε στα δύο και 133 άνδρες του χάθηκαν. Δύο ημέρες μετά, στο ίδιο ναρκοπέδιο βυθίστηκε και άλλο βρετανικό αντιτορπιλικό, το «HMS Eclipse» («H08»), με αντίστοιχα μεγάλες απώλειες.

Εμείς εν τω μεταξύ είχαμε ακινητοποιηθεί, και εξητούσαμε τον Πλοίαρχο, τον Τούμπα. Όμως, όταν συνειδητοποιήσαμε τι συνέβαινε, και αφού είδαμε ότι το πλοίο μας δεν κινδύνευε να βυθισθεί, ο Β' Πλοίαρχος έδωσε εντολή και κατεβάσαμε 3 βάρκες στην θάλασσα, και περι-συνελέξαμε ναυαγούς, επιζώντες, σκοτωμένοι, τραυματισμένοι κ.λπ.

Όμως τι είχε συμβεί;

Όταν έγινε η ανατίναξη, ο Πλοίαρχός μας ευρισκόνταν έξω από την γέφυρα, και με την ανατίναξη εκσφεντονίσθη έξω από το πλοίο! Ευρέθηκε ξαφνικά στην θάλασσα, και εκεί επάλευε να σωθεί. Όπως ξεύρεις, εμείς πάντοτε όταν ταξιδεύουμε φοράμε τα σωσίβιά μας, έτσι και αυτός εφορούσε το δικό του. Εμείς, όταν ακινητοποιήθη το πλοίο μας, ακούσαμε τις φωνές του, πριν όμως προλάβει η βάρκα μας να τον πλησιάσει, έγινε η ανατίναξη του βρετανικού.

Ε, τότε έγινε το αδιαχώρητο! Πανζουρλισμός! Άλλος εφώναζε από εδώ, και άλλος από αλλού!

Ο Πλοίαρχός μας ευρισκόνταν σε καλή κατάσταση, και ενώ επάλευε και εφώναζε στην βάρκα, ένοιωσε κοντά του κάποιον Βρετανό που ζητούσε βοήθεια. Κατέβαλε προσπάθεια και τον πλησίασε περισσότερο, και τον συγκράτησε κοντά του. Ήτο τραυματισμένος στα χέρια και στα πόδια, και τον κρατούσε για να μην πνιγεί. Στην πραγματικότητα τον έσωσε. Ξεύρεις ποιος ήτο;»

Έγνεψα «Όχι».

«Ε, ήτο ο Πλοίαρχος του βρετανικού πλοίου. Εντέλει επήγεν κοντά τους η βάρκα, τους περισυνέλεξε, και αμέσως οι γιατροί μας περιποιήθηκαν τον Πλοίαρχο. Του έκαναν αιμοστατικές ενέσεις, περιέδεσαν τα τραύματα και του έδωσαν και μορφίνη, γιατί πονούσε πολύ.

Είχαμε περισυλλέξει πάνω από 100 τραυματίες, οι περισσότεροι Εγγλέζοι. Όταν εξημέρωσε, εψάξαμε παντού το πέλαγος μήπως υπήρχαν επιζώντες. Όταν εβεβαιωθήκαμε ότι δεν υπήρχαν άλλοι, ο Πλοίαρχός μας έβαλε πλώρη για την Τουρκία, και έτσι εγκαταλήξαμε εδώ, στο Κιουμουσλού.¹²¹

121. Σύμφωνα με μαρτυρίες των ιδίων, ο Πλοίαρχος Τούμπας, αν και χτυπημένος, δεν έπεσε στη θάλασσα, ο δε Πλοίαρχος του «Hurworth», τραυματισμένος από την πτώση του στο νερό, ξαναέβηκε στο κομμένο πίσω μέρος του πλοίου του, όπου φόρεσε ένα σωσίβιο από φελλό και παρέμεινε εκεί μέχρι τη βύθισή του. Αργότερα περισυλλέχθηκε μαζί με άλλους από τον Ε. Σαββάκη σε μια σχεδία του «Αδρία», ενώ από το υπόλοιπο πλήρωμα αρκετοί κατόρθωσαν να σωθούν κολυμπώντας ως την Κάλυμνο και την Ψέριμο.

Πάντως πριν φθάσουμε είχαμε στείλει σήμα ότι ερχόμαστε εδώ, γι' αυτό μόλις ήρθαμε δεν πέρασε πολύ ώρα και ήρθαν πολλά ασθενοφόρα αυτοκίνητα, και επήραν όλους τους τραυματίες. Τώρα τι θα γίνει, δεν ξεύρω».

Έτσι μου αφηγήθηκε ο φίλος μου τα θλιβερά συμβάντα. Σε λίγο εφώναξε το megάφωνο για βραδινό συσσίτιο. Εγώ τον εχαιρέτησα, του ευχήθηκα καλή τύχη, και επέστρεψα στο καΐκι μας.

Εν τω μεταξύ ο καιρός είχε χαλάσει πολύ. Το Κιουμουσλού ήτο πολύ καλό λιμανάκι, για όλους τους καιρούς, έτσι εμείς εκείνο το βράδυ θα μέναμε εκεί. Όμως όπως εκοιμόμαστε, και η ώρα θα ήτο περίπου 2 μετά τα μεσάνυχτα, σαν σε όνειρο στον ύπνο μου άκουσα δυνατές φωνές.

Αμέσως εξύπνησα και εβγήκα από την πλώρη επάνω στο κατάστρωμα, να δω τι συμβαίνει. Ήτο ο Μυριστής, που εκρατούσε ένα φωναγωγό και μας εφώναζε απελπισμένα!

Να πούμε εδώ ότι ήμαστε αγκυροβολημένοι αρόδου, και σε απόσταση περίπου 40 μέτρα από την ξηρά. Το Κιουμουσλού άλλωστε ήτο ένα έρημο λιμανάκι, δεν υπήρχε ούτε σπίτι ούτε και άλλο πλοίο εκεί. Ήμαστε μόνον εμείς, και ο «Αδρία» στην βορινή πλευρά.

Όταν λοιπόν άκουσα τις φωνές του Μυριστή, του απάντησα, και εκείνος μου είπε να πάρω την βάρκα και να πάω έξω. Του είπα να περιμένει, και αμέσως εκατέβηκα στην πλώρη, εξύπνησα τον πατέρα μου και στα γρήγορα εντύθηκα. Όμως, επειδή ο καιρός ήτο πολύ άσχημος και εάν θα επήγαινα μόνος μου ίσως να μην τα εκατάφερα, εξύπνησα και τον Κώστα Κατσουλάκη. Έτσι, εμπήκαμε και οι δύο στην βάρκα, επήγαμε έξω και εφέραμε επάνω στο καΐκι τον Μυριστή.

Αρωτώντας τον, μας είπε ότι συνέβαινε κάτι τρομερό: Εκεί απ' έξω από το Κιουμουσλού, και σε απόσταση 2 μιλίων περίπου νότια, είχε προσαράξει ένα εγγλέζικο βαποράκι που είχε μέσα 50 στρατιώτες, και έπρεπε να κάναμε ότι μπορούσαμε, μήπως τους σώσουμε.

Όταν το άκουσε ο πατέρας μου, και επειδή ήξευρε το μέρος πολύ καλά, εκατάλαβε και είπε στο Μυριστή, «Αχ, Νίκο. Κατάλαβα τι συνέβη. Το βαποράκι αυτό έχει προσαράξει απάνω στα Αρχέλια! Τα Αρχέλια ευρίσκονται σε νότια κατεύθυνση, λίγο έξω από εδώ, και είναι πολύ επικίνδυνες ξέρες. Το κακό είναι, που μ' αυτόν τον καιρό είναι πολύ δύσκολα, για να πάμε εμείς εκεί

είναι πολύ επικίνδυνο. Όμως δεν είναι δυνατόν να αφήσουμε τους ανθρώπους να χαθούν! Θα κάνουμε την απόφαση να πάμε, και ο Θεός βοηθός!»

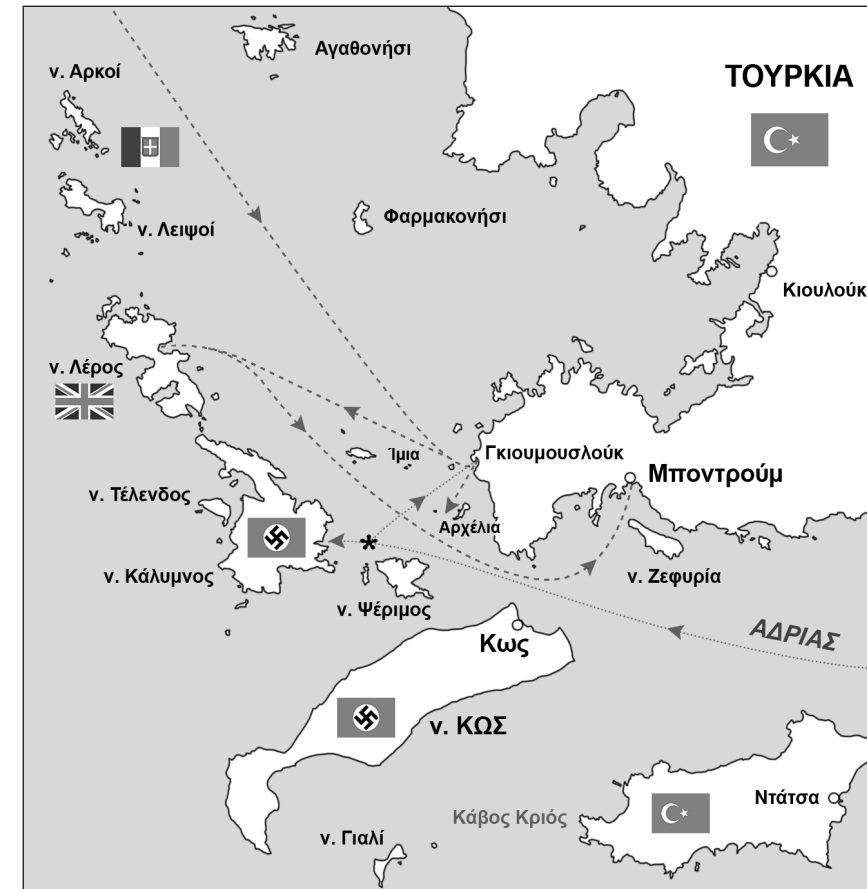
Εφύγαμε όσο γρηγορότερα γινόνταν και κατευθυνθήκαμε για εκεί. Η θάλασσα ήτο πολύ φουρτουνιασμένη, όμως μόλις εβγήκαμε έξω ήρθε μεγάλη καταιγίδα, άστραφτε, εβροντούσε, ραγδαία βροχή κ.λπ. Αυτό και μας έσωσε, γιατί σε μισή ώρα περίπου η καταιγίδα έκοψε τον αέρα, και έτσι βρήκαμε την ευκαιρία και πλησιάσαμε κοντά στο προσαραγμένο πλοίο, που όμως ήτο σχεδόν όλο βυθισμένο.

Ευρισκόμαστε σε απόσταση περίπου 30 μέτρα, και πίσω μας ετραβούσαμε το βαρκάκι μας. Αφού αγκυροβολήσαμε με προσοχή, εμπήκαμε στο βαρκάκι μας εγώ και ο Κώστας, πλησιάσαμε το βαποράκι, και διαπιστώσαμε ότι ήτο ημιβυθισμένο και τριγύρω σ' αυτό εκρατούνταν πάνω από 30 άτομα!

Όταν πλησιάσαμε, και με τα λίγα εγγλέζικα που ήξερα, τους είπα να πιάσουν επάνω στη βάρκα μας 2, όχι περισσότεροι, όποιοι θα είχαν μεγάλη ανάγκη. Ευτυχώς που υπάκουσαν, και ήρθαν μόνο 2! Εγατζώθηκαν πίσω από την βάρκα μας, και με το σχοινί που είχαμε δεθεί από το καΐκι ετραβήξαμε γρήγορα, πλησιάσαμε κοντά, και τους επιβιβάσαμε επάνω. Αυτοί ήτο πολύ εξαντλημένοι, και τους προσφέραμε τις πρώτες βοήθειες.

Αμέσως κατά αυτόν τον τρόπο αρχίσαμε την διάσωση και των υπολοίπων, και μέχρι το πρωί εσυλλέξαμε 36 άτομα. Όμως, όπως μας είπαν, έλειπαν άλλοι 20! Αυτοί είχαν ριχθεί στην θάλασσα, και οι μισοί περίπου εσωθήκανε, εβγήκαν κολυμπώντας στην ξηρά. Οι υπόλοιποι ήτο αγνοούμενοι και μάλλον επνιγήκανε, ή τους εσκότωσαν επάνω στα βράχια τα κύματα. Πάντως, από τις ξέρες αυτές η απόσταση μέχρι την ξηρά είναι 80 μέτρα περίπου.¹²²

122. Σύμφωνα με τον Gander, που το ναρκαλιευτικό που τον μετέφερε στις 10/11/1943 στη Λέρο επίσης προσάραξε σε υφάλους βορείως της Κω, πιθανότατα στα Αρχέλια, και διασώθηκε από ένα καΐκι που τον μετέφερε στο Γκιουμουσλούκ, ένα πλοiάριο που μετέφερε ένα λόχο του 4ου τάγματος των Buffs (Royal East Kent Regiment) είχε προηγουμένως κι αυτό βυθιστεί στο δρόμο προς τη Λέρο, με την πλειοψηφία των επιβαινόντων να διασώζονται και να επιστρέφουν τελικά στην Αλεξάνδρεια. Εδώ ίσως πρόκειται για το ίδιο περιστατικό που περιγράφει ο Γ. Μηνιώτης.

9. Οι αποστολές στο Γκιουμουσλούκ και στη Λέρο.

Εν τω μεταξύ ο καιρός είχε καλυτερεύσει. Εμείς αγκυροβολήσαμε πάλι στο Κιουμουσλούκ και, αφού επεριπονηθήκαμε όπως μπορούσαμε όλους, τους αρωτήσαμε τι είχαν συμβεί. Μας είπαν ότι τους είχαν κάνει αποστολή για την Λέρο. Ο καιρός εχάλασε πολύ, και για να σωθούν, διότι τους πήρε η νύχτα, κατευθύνθηκαν για το Μποντρούμ. Όμως δεν κατάφεραν να το βρουν, και χωρίς να το καταλάβουν προσάραξαν εκεί στους υφάλους. Να σημειώσουμε εδώ ότι η απόσταση από τους υφάλους αυτούς μέχρι το Μποντρούμ είναι τεσσεράμισι μίλια.

Ο καπετάνιος τους ήτο μεταξύ των αγνοουμένων. Αρωτήσαμε τον μηχανικό εάν είχαν δώσει S.O.S. και μας είπεν, «Ναι, και S.O.S.

δώσαμε, και ανταλλάξαμε σήματα με τον ασύρματο με ένα μεγάλο οχηματαγωγό εγγλέζικο που ευρίσκεται μέσα στο Μπουντρούμ».

Τότε μας τα είπε και ο Μυριστής, που τον είχαν ξυπνήσει από το ξενοδοχείο του και ήρθε και μας ειδοποίησε.

Τα πράγματα έγιναν ως εξής:

Όταν προσάραξε το βαποράκι, έδωσε S.O.S., και το έλαβεν το οχηματαγωγό, που ευρίσκετο αγκυροβολημένο μαζί με άλλα 3 μεγάλα αρματαγωγά μέσα στο Μπουντρούμ. Εκείνο έστειλε σήμα στην Αλεξάνδρεια, στην βάση του, και έδωσε το στίγμα, η δε Αλεξάνδρεια στο Αρχηγείο στο Κάιρο, το Αρχηγείο στον Βρετανό Πρόξενο της Σμύρνης, και αυτός ετηλεφώνησε του Μυριστή στο ξενοδοχείο στο Μπουντρούμ, που ήρθε και μας ειδοποίησε.

Οι ναυαγοί είχαν τώρα συνέλθει, αλλά το σκάφος μας ήτο μικρό και δεν μπορούσαμε να φιλοξενήσουμε τόσους. Έφυγεν ο Μυριστής για το Μπουντρούμ, ετηλεφώνησε στον Πρόξενο, και αυτός του είπε ότι θα στείλει 2 φορτηγά να τους παραλάβει.

Εν τω μεταξύ ήρθαν στο Κιουμουσλού αυτοί που επεριμέναμε, δηλαδή οι δύο Βρετανοί αξιωματικοί που είχαμε φέρει την προηγούμενη, και έπρεπε να φύγουμε αμέσως για τη Λέρο. Αποβιβάσαμε λοιπόν τους ναυαγούς, στους οποίους έδωσε προσωρινό κατάλυμα το «Αδρίας», και αναχωρήσαμε για Λέρο.

Θα κάνω εδώ μια παρένθεση, γιατί είναι ανάγκη να μάθει ο αναγνώστης τι ακριβώς συνέβαινε εκείνη την περίοδο σε αυτήν την περιοχή.

Οι Σύμμαχοι είχαν αποφασίσει να δείξουν στους Γερμανούς ότι θα εξόπλιζαν τα Δωδεκάνησα, και ότι θα τα κρατούσαν. Αυτός ήτο ο λόγος που είχαν στείλει τα αρματαγωγά που έμεναν στο Μπουντρούμ, φορτωμένα με στρατό και οχήματα, άρματα μάχης κ.λπ. Για τον ίδιο λόγο, από την Μέση Ανατολή έστελλαν στρατό στην Λέρο.

Η Λέρος ήτο το προπύργιο, εκεί ήτο ο ναύσταθμος και η βάση υποβρυχίων. Τα βουνά ήτο κουφωμένα με γαλαρίες, και οχυρωμένα. Όλα αυτά τα κατείχαν τώρα οι Βρετανοί, που τα είχαν παραλάβει κατά την συνθηκολόγηση από τους Ιταλούς. Πολλές πυροβολαρχίες όμως είχαν εμπιστευθεί και τις έλεγχαν ακόμα οι Ιταλοί! Αυτός ήτο και ο λόγος που θα πηγαίναμε και εμείς στη Λέρο τους δύο ανώτερους αξιωματικούς, οι οποίοι είχαν μαζί τους διάφορα σχέδια κ.λπ., και θα έδιναν οδηγίες πώς θα οχύρωναν καλλίτερα το νησί.

Έτσι θα αποδυνάμωναν την γερμανική δύναμη σε άλλα σημεία, όπως στην Πελοπόννησο ή στην Ιταλία. Εμείς, ποιοι ήτο οι σκοποί τους τότε δεν το γνωρίζαμε, είχαμε την εντύπωση ότι ήθελαν να κρατήσουν τα Δωδεκάνησα.¹²³

123. Ο κυριότερος λόγος της κατοχής της Δωδεκανήσου από τους Βρετανούς ήταν η επίδειξη δυνάμεως προς τους Τούρκους, τους οποίους ήθελαν να προσελκύσουν στο πλευρό των Συμμάχων, προσφέροντάς τους ίσως και κάποια απ' τα νησιά ως αντάλλαγμα. Έτσι, θα μπορούσαν να εφοδιάζουν πιο εύκολα τους Ρώσους μέσω των Στενών, καθώς επίσης και να βομβαρδίζουν τις πετρελαιοπηγές της Ρουμανίας.